

Justyna Węgrzyn

doktor nauk prawnych

Jakub Rzucidło

doktorant w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Wrocławskiego,

aplikant radcowski

Konstytucyjna zasada ochrony konsumentów a działalność polubownych sądów konsumenckich na przykładzie Stałego Polubownego Sądu Konsumenckiego przy Dolnośląskim Wojewódzkim Inspektorze Inspekcji Handlowej we Wrocławiu

Odnosząc się do zagadnienia związanego z ochroną konsumentów przez pryzmat postanowień Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.¹, należy w pierwszej kolejności nadmienić, że w konstytucjonalizmie polskim zagadnienie to nie było wcześniej regulowane. „Ochrona o której mowa jest wobec tego czymś zupełnie nowym i dlatego też przypisuje się jej coraz większe znaczenie”². Przesądza o tym wiele czynników, do których możemy zaliczyć: asymetrię informacyjną, nowe techniki marketingowe wywierające wpływ na decyzje konsumentów i utrudniające im weryfikację ofert dostępnych na rynku, reklamy wprowadzające w błąd, ukrywanie niekorzystnych dla konsumentów postanowień umowy itd.

Przepisem dotyczącym kluczowego dla tych rozważań zagadnienia jest art. 76 Konstytucji RP, który stanowi: „Władze publiczne chronią konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Zakres tej ochrony określa ustawa”.

---

¹ Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.

² M. Jabłoński, J. Węgrzyn, *Publicznoprawna ochrona konsumentów przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi w Konstytucji RP i w ustawodawstwie zwykłym*, [w:] *Ochrona konsumenta w prawie polskim na tle koncepcji effet utile*, pod red. J. Frąckowiaka i R. Stefanickiego, Wrocław 2011, s. 101.

W doktrynie prawa konstytucyjnego przyjmuje się, że zacytowany powyżej artykuł utożsamiany jest z zasadą polityki państwa. Oznacza to, że wszelkie działania zmierzające w kierunku zapewnienia ochrony konsumentom (użytkownikom i najemcom) ciążyą na władzy publicznej. Kwestia dotycząca zakresu, form i metod ochrony została powierzona ustawodawcy zwykłemu, co bez wątplenia wynika z brzmienia art. 76 zd. 2. Ustalenie charakteru prawnego powyższego odniesienia powoduje, że kluczowy dla tych rozważań art. 76 nie kreuje bezpośrednio prawa podmiotowego po stronie konsumentów³. Wobec tego „można tu mówić o tak zwanym pośrednim oddziaływaniu norm konstytucyjnych na sytuację prawną jednostki – tzw. refleksy prawne – bo istnieje wprawdzie adresat obowiązku, ale nie ma podmiotu uprawnionego bezpośrednio do dochodzenia realizacji tego obowiązku”⁴.

Mając na względzie poddany analizie art. 76 Konstytucji RP należy w dalszej kolejności rozważyć, czy przepis ten odnoszący się do ochrony konsumenta w zakresie zdrowia, bezpieczeństwa, prywatności oraz wolności od nieuczciwych praktyk rynkowych dotyczy tylko wskazanego zakresu owej ochrony, czy jest ona zdecydowanie szerszej rozumiana.

Na pierwszy „rzut oka” wydaje się, że skoro przepis ten „nie wspomina nic o pozostałych europejskich prawach konsumenta (prawie do informacji, reprezentacji i prawie do realizacji ochrony) to o zakresie praw podstawowych konsumenta w Polsce będzie decydować treść ustawy zasadniczej”⁵. Przyjęcie takiego rozwiązania byłoby niedopuszczalne, ponieważ Polska będąc w UE zobowiązana jest do przestrzegania tego prawa. To z kolei oznacza, że wszelkie działania podejmowane w ustawodawstwie krajowym (treść, zakres, wartości, a także strategie owej ochrony) muszą być zgodne z istniejącymi już zobowiązaniami międzynarodowymi Polski⁶. Podstawą normatywną jest w tym przypadku art. 9, art. 90 i art. 91 Konstytucji RP. Nie ulega więc wątpliwości, że realizacja konstytucyjnego zadania ochrony konsumentów wymaga sięgnięcia do konsumenckiego prawa europejskiego⁷, które jest „drogowskazem” co do tego, czym ma zająć się ustawa/ustawy realizujące wskazany przepis Konstytucji⁸. Niemniej ważną rolę odgrywają także plany (a wcześniej programy) działania, które w znacznym stopniu przyczyniają się do ochrony słabszego uczestnika obrotu gospodarczego. Wśród szerokiego spektrum podjętych działań należy zwrócić uwagę na te, które związane są z dostępnymi dla konsumentów środkami ochrony prawnej, a w szczególności z alternatywnymi metodami rozwiązywania sporów. Pierwsze przedsięwzięcia w tym obszarze nastąpiły już w 1985 r.⁹ i są w dalszym ciągu kontynuowane, czego odzwierciedleniem jest plan działania obejmujący lata 2007–2013.

³ Zob. wyrok TK z 21.4.2004 r., K 33/03, OTK-A 2004, Nr 4, poz. 31.

⁴ L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne – zarys wykładu*, Warszawa 2009, s. 95.

⁵ E. Łętowska, *Konstytucyjne i wspólnotowe uwarunkowania rozwoju prawa konsumenckiego*, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku a członkostwo Polski w Unii Europejskiej*, pod red. C. Mika, Toruń 1999, s. 383.

⁶ *Ibidem*, s. 376.

⁷ Chodzi tu przede wszystkim o dyrektywy.

⁸ E. Łętowska, *Konstytucyjne i wspólnotowe...*, s. 383.

⁹ Chodzi tu o memorandum Komisji z 1985 r.: *Communication from the Commission on consumer redress*, transmitted to the Council in the form of a Memorandum on 4 January 1985 (COM (84) 692 final), gdzie wskazano, że zagwarantowanie konsumentom w obrębie Wspólnoty (obecnie Unii – przyp. J.W. i J.R.) zbliżonych

Więcej informacji na stronie wydawcy

<http://www.ksiegarnia.beck.pl/czasopisma-adr-arbitraz-i-mediacja-kwartalnik>